

BEREGI ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP BEREZSÁZI MEGYEI ÉS TÁRSADALMI KÖZLÖNY.

Kiadja a szerkesztőség.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
→ Vörösmarty-utca 3. szám. ←

Felolós szerkesztő:
BALKÁNYI GYULA.

Előfizetési ár:
Egész évre 9 kor. Községek részére 5 kor. Egyes szám ára 20
Hirdetési díjak: megállapodás szerint.

Helyzetünk.

A bécsi burg ama bizonyos küszöbe bizonyosan elkopott már attól a sok járás-keléstől, melyen át kormányunk tagjai és vezérférfaik bejutnak abba a szentélybe, hol egy ember akaratára irányítja országok és milliók sorsát.

Valamint eddig, úgy ezentul is meddő lesz minden kísérlet és nem fog célra vezetni minden erőlködés, hogy a nemzet jogos kívánságai teljesüljenek, habár minden józan eszű ember belátja, hogy az osztrák nemzetiségi viszálylyal és torzsalkodással szemben épen az uralkodóháznak legfőbb érdeke, egy egységes és gazdaságilag független Magyarország, melyre támaszkodva sikeresen lehetne gátat vetni ama törekvéseknek, melynek végcélja Ausztriának összetörése és alkotó elemeire való szétbomlása.

Az ausztriai legutóbbi események és pedig a szlávok parlamenti tömörülése előre veti árnyékát és eleve jelzi hogy az osztrák állapotok teljesen megvannak fertőzve, hogy a rothadás bom-

lasztó proceszusa beállott és egyelőre csak a magyarok elleni gyűlölet tartja össze ott a széthuzó nemzetiségeket, mert ebben a gyűlöletben csodálatosan megegyeznek. Érzik és tudatában vannak annak, hogy gazdasági függetlenségünk azon szikla, melyen a kiszípolás a centralismus és a szláv aspirációknak árja megtörik.

Lehetetlen, hogy ezt odaát ne tudják és még feltételezni sem szabad hogy azok, kiket a sors, a véletlen a nemzet elére állított, ezeket az igazságokat ne hangoztatnák és ha az eredmény mégis kétes, ha a jövő mégis bizonytalan, azt nem lehet másnak tulajdonítani mint annak, hogy a mi vezéreink nem bírnak azzal az erkölcsi bátorsággal leplezetlenül feltárni a helyzetet és a helyett, hogy ők a nemzet őszerejében bizva megmondanak az igazat és továbbá a helyett, hogy a nemzet osztatlan helyeslésének tudatában a királyt alkotmányos kötelességére hívnak fel, még ők növelik a kishitúséget, ők tanítanak minket lemondásra

Ebből a szempontból kiindulva,

őszintén kimondva, nem bizunk Kossuth Ferenc felvonulásában sem, mert ennek a kilincselésnek nem látjuk be hasznát és pedig azért, mert a mai függetlenségi párt nagyon, de nagyon vegyes társaság, csak számszerűleg nagy, de politikai erkölcsileg oly alacsony színvonalon áll, a melyet még eddig nem leháskodott abban a fényes ülésteremben. Az érvényesülés vágya a befolyáshozói görcsös ragaszkodás, minden önértéket elrémít oly annyira, hogy politikai meggyőződésük nincs. Kik ma a politikai időjelző szerint a legvéresebb szájuak, holnap már kezes bárányok, mert a mindenható miniszter oraculum szerinti nyilatkozata, a tegnapi okvetetlenkedést lefujta, tehát a képviselő ur is időszerűnek tartja gyengébb hurokat pengetni.

Jól tudják ezt az ország sorsát intéző hatalmasok és jól tudják, hogy a mi alkotmányosdi életünkben, magyar kormány magában a parlamentben még nem bukott meg és épen ezért a biztonság nyugodt érzetével tálnak fel minden emészthető és emészthetlen kotyvalékot, mert a jól beidomított

Az irodalmi és műpártoló egyesület felolvasó estélye.

— 1909 február 18. —

A sociologia az utóbbi évek folyamán hatalmas tudománnyá fejlődött. A könyvpiacokat elárasztják szociologiai munkákkal s nincs az a társaság, amelyben boldogboldogtalan meg ne kockáztatna egy-egy „szerény véleményt a meglevő társadalmi rend hibáiról s jóslásokba ne bocsátkoznék a társadalom jövője felől. Igaz ugyan, hogy még — különösen nálunk — az embereknek legalább is 90%-a az ilyen nézetek előadásánál nem a tudomány forrásaiból merít, sőt még az alapvető ismeretekkel sincs tisztában, de azért ez nem akadály, mert a „nagy kép“ tudományos néven „facies magna“ sok mindent elföd, ami a napfény mellett kietlenül sivár. Meg azután ott van a „tudományos homály“ az u. n. modern tudósoknak ez a csodás találmánya; micsoda körvonalakat tud ez sejtetni! S az, hogy a sejtés valóság-e s hogy a körvonalakon belül is van-e valami, igazán mellékes.

Aki Hensch Béla tanárnak a társadalmi típusokról és irányzatokról tartott előadását végighallgatta, az benne inkább a causeurt láthatta, mint a tudóst. A causeur természe-

tességével képeket mutatott be társadalmunk jellemző alakjairól, szinte kodakszerű felvételek vonultak el a hallgató lelki szemei előtt. Minden kép félreérthetetlenül világos találó. Senkinek sem jut eszébe, hogy itt a Kodakgépet éles megfigyelés, komoly elmélyedés pótolja. Mert a „facies magna“ hiányzik, mert a tudós a maga gazdag tárházának legszebb javait önzetlenül odaadja a causeurnak, mert a tudós lemond a causeur javára. S az ilyen előadásoknál, melyeknél a tudományszerzés rögeit el kell simítani, a tudósnak ez az önmegtágadása legméltóbb a tudóshoz.

Volt ebben az előadásban nagy adag szociológia, de nem az íróasztal szociológiája, hanem az életé, amely olyan ember lelkéből fakad, aki nagy középpontok sötét külvárosainak még sötétebb utcáin látta a legsötétebb nyomort s aki a fényes szalónok még fényesebb termeiben észre tudta, észre merte venni a legsötétebb szellemi nyomoruságot. Ez a kétféle nyomoruság egyformán ad táplálékot a sociológiának. Ennek a kétféle nyomoruságnak látása termeli végeredményben a Nietzschéket is és éppen ezért Hensch tanár előadásának legméltóbb fináléja Nietzsché pályafutásának meghatározó jellemzése volt: a társadalomról festett szatirikus kép után an-

nak az egyéniségnek rajza, annak az egyéniségnek tragikuma, aki ki akarta irtani minden ilyen szatira magvát.

Hensch tanár előadási módja határozottan a Heine előadására emlékeztet. Egyik sem vált ki hangos kacagást, a lélek mosolygása nem ül ki az arcra, de a lélek megtelek vele. Az ilyen magasabb humornak az a csend a vele járója, amilyen csendben hallgatta Hensch tanár előadását az a nagyszámu és minden rétegében előkelő közönség.

Hensch tanár nagystilű felolvasása után ifj. Bálint Sándor adta elő Gabányinak „A kakasülön“ c. monológját. Igen nagy sikere volt: a tulsásoktól ment s a legapróbb részletekig a leg gondosabban kidolgozott előadás ennek a régi, kontaroktól elkoptott monológna minden eltemetett szépségét érvényre udda juttatni. Ő az alacsonyabb rendű humort képviselte s legnagyobb érdeme, hogy ez sehol sem sekélyesedett el, hanem mindig elérte tisztán szórakoztató célját.

A monológ után Zombory Zoltán hegedűjátéka és Zombory Mariska zongorajátéka következett. A sorrendet meg kellett volna fordítanom, de azt hiszem, hogy a bájos művész, ki olyan szeretetreméltósággal és diszkrécióval töltötte be a kísérő szerepét,

többség mindent, de mindent felhabzsol.

Mit hoz Kossuth Ferenc Bécsből egyelőre nem tudjuk, azt sem tudjuk, hogy ott híven és becsületesen elmondotta-e az ország óhaját, de egyet tudunk és pedig azt, hogy gazdasági függetlenségünk a jelzett körülmények között csak álom, hiszen már is feladtuk megvívhatlannak képzelt erősségünket, midőn az önálló nemzeti bank helyett már csak kartelbankról beszélünk és a hivatalosak és félhivatalosak országszerte már csak erről zengnek dalt és ezt állítják oda mint egyedüli üdvözítő panaceát.

Mi jó falusiak ezt sem hisszük el, mert a jelek és jelenségek arra tanítanak, hogy legsajátosabb és legbensőbb dolgainkban az osztrák érdek a mérvadó és csak az a csodálatos, hogy e miatt mindig nekünk kell engedni, de soha sem hallottuk és nem tapasztaltuk, hogy a mi kedvünkért a német bármit is engedett volna.

Odaát nem kell egy egységes és anyagilag konsolidált Magyarország, nyíltan és titkon conspirálnak, hol pénzügyileg fojtogatják torkunkat, hol Maniu Gyulát szállaltatják meg, tehát épen ezért legyen vége a komédiának, mert most van a leszámolás órája és ne szalasszuk el a kedvező alkalmat, midőn talán rövid időn belül az ágyuk fognak dörögni és nagy szükség lesz a magyar harci erényére.

A kivándorlás.

Stern Jankel, a nagy kivándorlato, ki annyi nyugtalan éjjelt okozott nemes várnegyéneknek, ki üldözött vadnak tekintett és lehetetlené tételében a közigazgatás egész tudománya kimerült. immár csendes szemlélo

hogy Zombory Zoltán művészete a maga teljességében ragyogjon, meg fog nekem bocsátani. A közönséget már a románc és ballada elbűvölte, a Träumerei azonban ugyszólván magával ragadta. A legigazabb poézis aradt szét a teremben, mely szárnyakat ad a léleknek s tündérvilágba emeli, egy álomvilágba, melyben legszebb éppen az, hogy mindenki ébren álmodik.

A zene után ismét a tudomány jutott szóhoz: *Ivaskó* Lajos, egy fiatal rokonszenves historikus a XVI. század magyar társaséletéről értekezett korát meghazudtoló komolysággal, amelyből azonban sem hiányzott a természetesség varázsa. Övé volt a legnehezebb feladat, de egyuttal a leghálátlanabb is. Derekasán megfelelt neki: érdeklődést tudott kelteni az idő előrehaladott stádiumában, sőt az érdeklődést tetszéssé tudta fokozni.

Az egész estély egyike volt a legszebbeknek, nem csak azok között, melyeket az irodalmi egyesület eddig nyújtott, hanem azok között is, amilyeneket irodalmi egyesület egyáltalában nyújthat.

életet folytat szolyvai ősi fészkeben és a kivándorlás még sem akar szünni.

Valami csodálatos láz fogja ei az embereket, minden lelki furdalás az emberek ezrei hagyják itt hazájukat, itt hagyják őseik haló porát, itt azt a helyet, hol bölcsőjük ringott, itt azt a földet, melyhez annyi édesen fájó emlékek fűzik. Ez már több a gazdasági vágnál, pedig Stern Jankel csendesen, nagyon csendesen viselkedik és a hajdútól kezdve egészen az alispánig nem mondhatja senki, hogy ezt a kivándorlást bárki is mesterségesen növesztené.

Talán az emberekben is benne volna az az ösztön, mint a madarakban, mint a fecske, mint a gólyában, hogy tavasz ébredéskor, vagy az őszi sárga falevél hulláskor, mint egy önmaguktól utra kelnek és egy jobb hazát keresve, fészket rakhassanak, hol kicsinyeiket felnevelhessék. Nem és ezerszer nem, az emberek nélkülözik ezt a vándorlási ösztönt és még is neki mennek a nagy bizonytalanságnak, a nagy tengeren át, egy ismeretlen, eddigi életviszonyainak egészen ellentétes világrésznek.

Örök szégyene a mi közigazgatásunknak, hogy ott, hol az embereknek még nem kell éhen halni, hogy ott, hol a megélhetés nem függ a pénzügyi és ipari válságtól, hogy ott, hol az anyaföld minden megerőltetés nélkül termi a kenyerét, egész falvak válnak laktalaná és nem marad senki otthon, mint a tehetetlen aggok és a lesóványodott házőrző erek.

Oh szent közigazgatás, annyi éveken át ugyan mit tett a láz csökkenésére, ugyan mit tett a nép a köznép érdekében. Sivar tevékenységében mutasson fel egy cselekményt, melyet javára lehetne írni, ebben a végtelen sötétségben, hol van egyetlen egy világító sugár, mely egy szebb jövőre engedne következtetni.

A legnagyobb jóákarat, ha tárgyilagos akar lenni, kénytelen lesz beismerni, hogy a fokozott kivándorlás a közigazgatás csólje. Ott a meleg hivatali szobákban, hatalmi tulengedésének beteges érzetében, csak sujtani csak büntetni tud (mint ha a népnek a körnék halálos ellensége volna. jóllehet tudnia kell, hogy létezésének gyökere, annak a népnek csirájából és verejtékes filléreiből élőködik és akkor is midőn összes tevékenysége nélkülözi a törvényességet, nélkülözi azon ethikai alapot, mely erkölcsi súlyt ad és melynek jogossága előtt mindenki meghajol. Nem vagyok barátja az emberhus áruba bocsátásának és nem vagyok barátja a modern rabszolga kereskedésnek és tökéletesen helyes, ha a létező törvényeket drákói szigorral kezelik, ámde ez nem minden, ez a bajt, a mint látjuk legkevésbé érinti, nem is szólva az orvoslásról, mert a népet nevelni, a közszabadságot kiterjeszteni és annak áldásos voltában részesíteni kell és pedig akként, hogy ennek egyértékében masutt, vagy jobban mondva sehol se találjon semmit.

A kivándorlási ügynökök nem csak téli álmukat alusszák, de sőt nem is hallani róluk, törvény és jogellenesen kitiltották őket saját falujuk környékéről, kitiltották őket onnét, hol összes üzleti, hitel szerzés és igazságügyi ügyes-bajos dolgaikat lebonyolítják. Internálták őket egy szűk körbe, honnét távoznitiltva van. Csendőr és határszéli rendőr nem ismer nemesebb sportot, mint ezekre a páriákra vadászni, őket figyelni és az alatt a kivándorlás áradatként kömpölyög és még csak

nem is éreznek lelki furdalást azok az urak, kik nálunk a közigazgatást képviselik.

Vajjon eljön-e a leszámolás, vajjon bírnak-e sejtellemmel arról, hogy minő bünt követnek el azok, akik közönyösen nézik országunk, népünk pusztulását. Kívánatos volna, hogy a közigazgatás petyhüdt idegeibe friss vér ömlesztessék, ámde erre alig van kilátás, a népet fanatizálni, fajok ellen uszítani, az osztály uramat növeszteni, azt igenis tudja, de egyebet nem, mert azontul megszünt minden tudománya. Csöd az egész vonalon.

Tüzoltóság.

Tüzoltóságunkról mindig és csak akkor beszélünk, ha egyes tüzesetek egész meztelességében feltárják azon helyzetünket, hogy vagyoni biztonságunkkal senki sem törődik, hogy hajlékunk tűz esetén az ég madaraira van bízva és nincs is senkinek esze ágában ezen tarthatatlan állapoton segíteni

Fizetünk községi pótdót, amennyi belénk fér, áldozunk a város fejlesztése érdekében, tehetségünkön felül, de arra nem gondol senki, hogy lakóházunk és abban elhelyezett ingó-bingó vagyunk, veszély esetén megmenthető legyen.

Mondják, hogy van tűzoltóságunk, állítólag 2—3 emberből áll, mert többet senki fia még nem látott és ha ez igaz, ez nemcsak a könnyelműség és a városi vagyonnak pazarlása, hanem bűnös visszaélés, melyet egy percig sem volna szabad tűrni.

A város élén komoly ember áll, eddigi alkotásaival megmutatta, hogy állására rátermett és teljes tudatában van felelősségteljes kötelességének és épen ezért csodálatos, hogy a tűzoltóság felállítására iránt absolute nem bír érzékkel, pedig neki is van félteni valója, mely tűzvész esetén a biztos pusztulásnak és megsemmisülésnek van kitéve.

A városi költségvetés elég tetemes, azonban ezt akadálynak elfogadni nem lehet és nem szabad, mert nincs fontosabb és sürgősebb feladat mint a követelményeknek megfelelő tűzoltóságot szervezni, még ak'or is, ha a községi pótdó 1—2 százalékkal fel is emelkedik, miután el sem hisszük, hogy a képviselőtestület azt a költséget ne szavazná mert hiszen mindnyájunk vagyon esetleg életbiztonságáról van szó.

Igazán szánalmas azt a néhány gúmolatlan embert nézni, kik tűz esetén kapkodnak minden cél és rendszer nélkül csak nevetség tárgyát képezik.

Teljesen érthetlen a főkapitány közönye, mert tulajdonképen az ő feladatát képezi a tűzrendészet és épen ő volna hivatva lankadatlanul és gátat nem ismerő erélylyel oda hatni, hogy a város az őt megillető tűzoltó szervezettel bírjon, azonban sajnálattal észleljük, hogy e tekintetben absolute nem bír ambícióval.

A kihágási ítéletek szerkesztése és a közrend apró-cseprő bajai is lehetnek egy rendőrfőkapitánynak teendői, de bizonyára minden indokolás nélkül állíthatják, hogy a tűzoltóság valamivel mégis fontosabb, mert a közvéleményt azzal az irodai tevékenységgel nem lehet elaltatni, neki tettek, alkotások kellene. A közönségnek tudnia kell, hogy egész ember áll e rendőség élén.

Lagymatag pepecsetelésnek kora lajárt, akarnia kell és az eredmény sem fog elmaradni, ha a tűzoltóság szervezése nem

szám alatt kiadott rendelet hatodik bekezdése szerint ezen nyilvántartás vezetése folyó évi március hó 1-étől kezdve kötelező.

Amennyiben a nyomtatványok kifüggesztésének valamint a nyilvántartások vezetésének elmulasztása kihágást képez s súlyosan büntetendő, saját érdekükben figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy a szükséges nyomtatványokat beszerezni s a fenti rendelkezések értelmében eljárni kötelességüknek tartják.

A zászlótartó.

Ira: Alphonse Daudet.

I.

Az ezred egy vasuti töltésen tűzvonalban állott és a szemben levő, erdőségtől fedett porosz hattestnek egyenes céltábjául szolgált. A küzdőket alig nyolcvan méternyi távolság választotta el egymástól. A tisztek folyton vezényeltek: „Le! Le!” . . . de senkise engedelmesskedett; az ezred a zászló körül, büszkén állva maradt. A leáldozó nap széles láthatárán, megérlelt buzamezők és zöldelő fűzfák között, sűrű füstfellegekbe burkolt embertömeg, egy borzasztó zivatartól nyílt mezőn meglepett nyájhoz hasonlított.

Valóságos golyózápor hullott a vasuti gátra . . . Csak a fegyverek csattogása, az árokba hulló szétzúzott konyhaedények tompa csörömpölése és a golyók vontatott süvöltése hallatszott, mint a tulfeszített hurnak utolsó sóhajtása . . . A kartáesztűz széláramlatában magasan lobogó zászló egy-egy pillanatra belesüllyedt, megingott a sűrű lőporfüstben, ilyenkor mindig felhangzott a komoly, büszke harci zaj; haldoklók nyögését, sebesültek káromlását tulkiáltó, biztató vezényszó:

— A zászlóhoz, fiaim! . . . A zászlóhoz! . . .

A következő pillanatban már odarohant valamelyik tiszt és a dicső zászló, új életre kelve, ismét fennen lobogott a dúló küzdelemben.

Huzszor megingott! . . . Huzszor esett el . . . de rudját, mely még a haldokló zászlótartó kezének melegétől ki sem hülhetett, mindannyiszor más, erősebb kéz ragadta és lobogtatta fel, büszkén, bátran, meghalni készen. És mikor naplemente után az ezred maradványa, — alig néhány ember — vissza vonulni kényszerült, Hornus őrmester, a huszonharmadik hős zászlótartó kezében a zászlónak már csak megtépett foszlánya maradt . . .

II.

Ez a Hornus őrmester megcsontosodott régen szolgáló, vén katona és olyan együgyű volt, hogy a nevét is alig tudta leírni; teljes husz év kellett, míg az altiszti bojtot ki tudta érdemelni. Keskeny, makacs homlokáról, a borju sulya alatt meggörnyedt hátáról, a katona feszes, gépszerű járásáról, a talált gyermek minden nyomoruságát, a kaszárnyaélet minden eldurvulását, le lehetett olvasni. Azon föltül dadogott is egy kicsit, ámbar a zászlótartónak nem igen van szüksége a bőbeszédűségre. Mindjárt a csata estéjén, így szóolt hozzá az ezredes: „Derék Hornus megmentetted a zászlót, maradjon hát a tied!” És megkopott, — esőtől és napsugártól megfakult — kabátjára, a markotányosnő mindjárt fel is varta az altiszti aranyzsinórt.

Megalázott életének ez volt az egyetlen büszkesége. A vén katona görnyedt alakja egyszerre kiegyenesedett. Ez a szegény pária aki görnyedt háttal, földre szegzett szemekkel a katonás menetelést már megszokta, egyszerre büszke, egyenes testtartásra kényszerítette magát, tekintete mindig a lobogó

zászlófoszlányon csüngött, melyet magasra emelt, hogy halálon, áruláson és gyáva menekülésen diadalt arathasson. Büszkébb megelégedettebb halandót alig lehetett látni, mint Hornust, mikor a csatában a bőrvibe dugott zászlórudját mindkét kezével erősen tartotta. Egy szót se szólott, meg se mozdult. Mervevén állott, mint a pap a felmutatott szentséggel. Fgész életereje, a szép, aranyozott faragványu rudat markoló ujjában rejtett, melyekre a puszkagolyók jégesőként hullottak Szemeiben kihívó dac, mintha a poroszok felé folyton azt kiáltaná: „Jertek, ha van bátorságotok, vegyétek el tőlem, ha lehet!” De senkinek se volt bátorsága, még a halálnak sem, A bornyi, gravelottei vérengző, gyilkoló csatákban száz, meg száz golyó tépte, rongyolta a zászlót, de mindig diadalmosan állott — a vén Hornus vaskezeiben.

III.

Aztán bekövetkezett a gyászos szeptember a hadsereg Metz falainál, ostromzár, hosszú vesztegelés alatt a sárba fullad a, — hol az ágyúütegek megrozsdásodtak és a világ első hadserege tehetetlenül, élelmiszer és hírszolgálat hiányában, gulaba rakott fegyverei mellett, a járványos betegségek és tétlensége miatt lassan lassan pusztulásnak indult. A vezetők és katonák elvesztették hitüket, reményüket . . . egyedül Hornus bizott még a szebb jövőben. Megtépett trikolorjának foszlányos rongyai képezték mindenét a világon . . . De miután a csatazaj már lecsillapult, a zászlót is ott őrizték az ezredesnél. Metz egyik külvárosán. A derék Hornus éjjel nappal szüntelen csak féltett kedvencére gondolt, ha az unalom már tulságosan gyötörte. eszeveszetten az ezredes lakására rohant és ha a zászlót a megszokott helyen falhoz támasztva megláthatta, nyugodtan és türelmesen tért vissza átázott, nedves sátorába, hol boldogan álmodott zajos csatákról, a kibontott, lengő trikolorról, melylyel bátran rohant a poroszok tűzébe . . .

Azonban Bazaine marsall napiparancsa csakhamar véget vetett boldog álmainak.

Egy reggelen, ébredéskor, Hornus az egész tábornagy izgatottságban találta; egyes katonacsoportok képződtek, kik ökölre szorított kezükkel, dühös kitérősekkel hadonásztak a város felé, mintha mérgükkél a hazaárulót akarták volna sújtani. Össze-vissza zürzavaros hangok hallatszottak: „El kell fogni! . . . Agyon kell löni a nyomorultat! . . .”

És a tisztek lehorgasztott fővel, földreszegzett szemekkel félrevonultak, mintha a legénység előtt szégyenkezni . . . Mert az volt . . . vil. graszoló szegény! . . . Csak az imént olvasták fel százötvenezer katonának, a marsall parancsát, mely kardcsapás nélkül kiszolgáltatta őket, a gyűlölt ellenségnek . . .

— És a zászlók? — ordította Hornus, halálsápadtan.

A zászlókat, a fegyverekkel, társzekerrel, minden megmaradt hadi felszereléssel együtt, szintén kiszolgáltatták .

— Ezer me—menydörg, mé—ménkö! — hebegte kétségbeesetten a szegény zászlótartó. — Az enyémet . . . u—gyan, szárazon ne—nem viszik el! . . . — Ezzel rohant, lélekzet nélkül — a város felé . . .

IV.

A városban nagy izgalom uralkodott. A nemzetőrök, polgárőrség, önkéntesek vad orditozásában tombolt és dühöngött . . . Dűhtől tajtékzó csapatok vonultak a marsall lakása elé . . . De Hornus nem látott, nem

hallott semmit . . . Vakon rohant, önmagában dörögve, a külvároshoz vető uton . . .

— El akarják venni a zászlómat? Majd meglátjuk? Lehetetlenség! Becstelenség! Kinek — mi joga van hozzá . . . Kivülem? A sajátját, az aranyozott kocscikat, ezüstözött lószerszámokat, melyeket Mexicóból hozott, elajándékozhatja, odaadhatja a poroszoknak! De a zászló — az enyém! Az én tulajdonom . . . az én becsülete! Azt nem engedem érinteni . . . bemocskolni! . . .

A nehezen kiejtett, rövid mondatokat futólépésben dadogta . . . mialatt bensejében tervet kovácsolt magában . . . Világos, határozott tervet: a zászlót magához ragadni, fennen lobogtatva az ezred közé lépni és mindazokkal, kik követni bátrak, a poroszok testéu átgázolni . . .

Megérkezett, de nem bocsátották be. A dűhtől, szegénytől remegő ezredes senkit se akart látni

Hornus nem tágitott . . . Dühöngött, káromkodott . . . megragadta az ordonánc altisztet, mialatt folyton ordította: A zászlómat! . . . a zászlómat akarom!

Végre megnyílt az ablak.

— Te vagy az, Hornus?

— Parancsára, ezredes ur! Én vagyok!

— A zászlók az arzenálban vannak . . . Menj oda . . . ott magkapod a vétlevelet róla . . .

— Vétlevelet? . . . Minek az? . . .

— Így szól a marsall parancsa! . . .

— De ezredes ur . . .

Hornus tántorgott, mintha részeg lett volna.

Vétlevelet . . . a zászlómért? — így hebegett gépiesen.

Azután ismét rohant feltartózhafianul, folyton arra gondolva, hogy a zászló az arzenálban van és neki mindenáron birnia kell.

V.

Az arzenál kapuja tárva-nyitva állott, utat engedve az udvaron megrakottan álló társzekereknek. Hornust hideg borzongás futotta át, midőn belépett . . . A többi zászlótartó és mintegy ötven hatvan tiszt néma fájdalommal, megtörtén, sápadt arccal már ott állott az udvaron . . . a sötét szekerek a hajadonfővel követő kísérettel, vigasztalan halottasmenet szomorú benyomását keltették.

Bazaine hadseregének összes zászlói összekuszálva, egy halomban feküdtek egy sarokban a sáros, piszkos kövezeten. A tarka selyemrongyok, megtépett aranyrojtok, művészileg faragott kettétörött rudak, hajdani dicsőségnek szomorú hirdetői, esőtől és sártól piszkítva, földre tiporva, gyászos látványul szolgáltak. Egy katonai tisztviselő egymásután piszkálta elő a zászlókat, hangosan megnevezve a tulajdonos ezred számát, mire az illető zászlótartó előlépett és könnyezve átvette a vétlevelet. Két érzéketlen, rideg porosz tiszt ügyelt fel a rendre.

Es ismét sarokba dobták a dicsőséges szent rongyokat. Foszlányaikat a szellő meglebegtette, aztán szomorúan a kövezetre hullottak, mint szárnyaszegett bus madarak. Elvitték őket a szegény bélyegével szépségtől, dicsőségtől megfosztva és mindegyik magával ragadott egy darabot a hajdan szép Franciaországból. Hosszu, fáradságos utak perzselő napsugara fakított meg, hajdan ragyogó színeiket. A golyózápor nyomaiban őrizték a névtelenül elhalt katonák emlékét, kiket a halál a megtámadott zászló árnyékában kegyetlenül talált.

— Hornus, rajtad a sor . . . Téged szólítanak! . . . menj a vétlevélért! . . .

megyen simán, nem szabad visszriadni a úrasztikus rendszabályoktól sem, mert utóvegre is a felelőség nagyon súlyos és istenments, egy katasztrófa esetén a polgárság nem fog megelégedni a felelőség áthárításával.

Mondják, hogy a vármegye élén tetterős férfi áll, kinek lábainál fekszik az egész megye. Mondják, hogy minden tekintetben kiváló ember. Nos hát lássuk őt a cselekvés mezején. Vegye ő a kezébe a tűzoltóság intézményének felállítását, írjon alá egy ukázt, tegye a város kötelességévé és az annyira hangoztatott erélyvel szerezzen érvényt és intézkedésének, mert meg lehet győződve, hogy a lakosság osztatlan háláját és elismerését fogja kiérdemelni.

VEGYES HIREK.

A gymnasiumi hangverseny.

Minden évben, ugy február hóban a főgymnasiumi ifjuság beszokta mutatni a művészet terén szerzett ismereteiket. Van dal, van zene és mintegy jutalmul, a tanár urak jelenlétében szabad táncolni is.

Most február hó 20 án volt a főgymnasiumi tornateremben a szokásos hangverseny. A műsor gazdag és változatos volt, ugy az ének, valamint a zenekar meglepő haladásról tanuskodik és igazán bámulatos Nyers Károly tanár ur türelme, ki ezt a pajkos és életvidor diágyermekeket annyira tudta figyelmeztetni, hogy élvezet volt őket hallgatni.

Különösen kiemelendő azonban Szűk Elemér és Fenczik István hegedű, Balás János és Balás Károly zongora, valamint Meisels Viktor harmonium játéka. A hegedű játék technikája és meleg thonusa feltűnést keltett. Balás János és Károly zongora kísérete mindvégig diszert volt és annyira tudott alkalmazkodni a hegedűhöz, hogy mindig Róth Béla zongorajátéka már most sejteti engedi hogy vérbeli kis művésszel van dolgunk. kiértett a kis zongora művészek finom játéka. Meisels Viktor harmonium kísérete mindenkit meglepett, oly biztonsággal kezelte hangszerét, mintha ez volna egyedüli foglalkozása.

Igen természetes, hogy zajos tapssal és elismeréssel honorálta a nagy számban megjelent közönség a művészeket.

Bálint József egy monologot adott elő, annyi közvetenséggel és routinnal, mely messze túlhaladja a köznapiasságot, minden lámpaláz nélkül otthonosan mozgott a pódiumon.

Ezek után következett a várva várt tánc, apraja, nagyja vigan járta a bostont, a csárdást, és öröm volt nézni, hogy a kis polgárista leányok mily bájos naivsággal fogadták el a felhívást a keringőre. Talán most is járnak, ha az igazgató bácsi minden bevezetés nélkül el nem küldi a cigányokat és az egész közönséget egyszerűen kitessékeltte. Az igazgató ur nyilván elfelejtette, hogy tulajdonképpen házi gazda volt.

— **Késői sz. relem.** Felsővisón olyan ritka esküvő ment végbe a napokban, aminő bizony a legvénebb anyakönyvvezetők előtt is csak nagyon ritkán folyt le. — Leib Eliás kilencvennyolc éves aggastyán esküdött örökhűséget a kilencvenkétéves Fogel Nechtének. Érdekes, hogy a vőlegény már öt asszonyt kísért ki a temető kapujáig, a menyasszony pedig négy izben vette fel az özvegyi fátvölt.

— **Huszt-dolhai vasut ügye.** itt ott a befejezés előtt áll. A kereskedelmi miniszter a belügyi és pénzügyminisaterri egyetértőleg jóváhagyta Husztnak 1907. aug. 7-én hozott határozatát azzal a kikötéssel, hogy a határozat csak abban az esetben lesz végrehajtható, ha a községnek a közbirtokossággal szemben fennálló követelése 50.000 K. erejéig megfelelőleg biztoitva lesz.

— **Ügyvédek mozgalma.** Az ungmegyei ügyvédek Ungváron e hó 14-én a városháza nagytermében tartott alakuló közgyűlésén Ungmegyei Ügyvédi Kör név alatt érdekeik védelmére egyesületet alakítottak és az alapszabályokat megalkották. Elnökké Popovics Miklós ny. táblabíróvá választották meg.

— **Betétszerkesztés.** Az ilosvai járásbíróóság területen a telekkönyvi betétszerkesztés folyambtban van.

— **Árpád-szobor javára** nemrég Munkácsen rendezett hangveésenv anyagi eredménye 653 K 33 f. emelte szobor alapot.

— **Érdekes házasság.** Érdekes házasságot kötöttek a minap Sátoralja-ujhelyben. Dombó Gyula 25 éves pénzügyi tisztviselő örök hűséget esküdött Szilvási Matild urleánynak, a ki nem kevesebb, mint 64 éves. Az ifju pár nászutra indult és Olaszhon örökké napsugaras vidékén élvezik a mézeshetek örömeit.

— **A debreczeni kir. törvényszék elnöke.** Kulin Imre ítélőtáblai címmel és jelleggel felruhazott erzsébetvárosi kir. törvényszéki bíró a debreceni kir. törvényszék elnökévé neveztetett ki. Az új törvényszéki elnök egyike a legképzettebb bírónak a kit különösen urbéri ügyekben tekintélynek tartanak.

— **A naményi hid vámentes.** Mint biztos és illetékes forrásból értesülünk, a naményi Tisza hidon 1910. évi január hó 1-től kezdve, a közlekedés vámentes lesz és bár ki eszközölte ezt ki, minden fentartás nélkül megérdemli az elismerést. Ez alkalomból igazán kíváncsiak vagyunk arra, hogy a mi Verkehidunkon a vámentesség mikor áll be, mert nagyon furcsa, hogy egy város mesterségesen akadályozza meg a forgalmat belterületén. Erre az érdekes problémára különben még visszatérünk, mert okiratokkal fogjuk kimutatni, hogy a Verkehidoni vámentes jog törvényes alappal nem bír.

— **Telefon.** A kassai posta és távirda igazgatóság átirata szerint, Beregszászban a helyi és interurbán telefon közigazgatási bejárása folyó évi márczius hó közepétáján van tervbe véve és így való színű, hogy ez év folyamán, ugy ősztaján birtokában leszünk, a már nem is nélkülözhető távbeszélőnek.

— **Nemes József** volt itteni vezető járásbíróes most már kuriai jegyző eltávozására alkalmából, tisztelői és barátai f. hó 21-én, a „Royal“-szálló éttermében bucsu bankettet rendeztek. Igazán a város színe java volt jelen, az igazságszolgáltatás minden ága, a kir. törvényszék, a kir. bíróság az ügyészség, az ügyvédikar meleg szavakban méltatta érdemeit, az irodalmi és műpártoló egyesület, mint egyik elnökéről emlékezett meg róla és mindenki őszinte sajnálatának adott kifejezést eltávozására felett. A banketten épen kilenczven vettek részt, mely kedélyes hangulatban hajnalig tartott. A kitűnő rendezés Illés Andor dr. érdeme. Nem mulaszthatjuk a „Royal“ szálló tulajdonosáról is megemlékezni, ki derekasan tett ki magáért, ugy az ételek, mint az italok kifogástalanok voltak.

— **Roth Gábor nagypapa lett.** Etelka leánya, férj. Katona Fülöpné urnő házához 8 évi házasság után eljött Gólya néni és hozott egy jól megtermett egészséges fiut. A mi Gábor barátunknak és családjának őszintén érzett szerencse kívánatunkat fejezzük ki, a kis unoka pedig nagyra nőjjon szülei és nagyszülei örömeire.

— **Tűz.** Mult héten Kovács Kálmán üzlethelyisége feletti padlásraktára, a benzin könyelmű kezelése folytán kigyulladt, melyet azonban a közönség — és nem a tűzoltóság — hamar eloltott. — E héten pedig Lincer Áron Széchenyi-utcai háza égett le a tűzoltóság segédkezése mellett.

— **Vörös, fagyos,** felrepedt, érdes, durva, ráncos kezek 3 nap alatt ragyogó fehérré és bársony simává lesznek a Kerpel-kézfinomító használata által. Nem zsiros és nem ragad, tehát nappal is használható. Gyors és biztos hatásáról és kellemes használatáról hazánk legkiválóbb színésznői nyilatkoztak, köztük: Küry Klára, Petrás Sári, Márkusné Szoyer Ilona, Sz. Varsányi Irén, Góthné Kerész Ella, Ötvös Gitta, P. Gazsi Mariska, stb. stb. Egy üveg ára 90 fillér. 4 üveget bérmentve küld Kerpel-gyógytár Budapest, V. Lipót körut 28. Kerpel bőrfinomító mosdó szappan 3 db 1 korona 30 fillér.

— **A tüdővész pusztítása.** A belügyminiszter jelenti, hogy Magyarországon az 1906-ik évben 76,545 egyén lett áldozata

a tüdővésznek. 1908. szeptember havában 4450-en haltak meg a magyar birodalomban gümőkórban. Ebből a számból Ung vármegyére 34, Zemplénre 75, Ugocsára 18, Szabolcsra 73, Beregre 24, Budapestre 198 esik. Bizony, szomorú adatok ezek!

— **Elhalálozás.** Winkler Herman a beregszászi ipar- és kereskedelmi bank 16 éven át volt igazgatósági tagja tegnap elhalt. Pár héttel ezelőtt életének hűséges párja hirtelen elhunyt, a különben is beteges ember ezt a csapást nem bírta ki és most követte feleségét. Ritka becsületes ember volt. Ezen tudat vigasztalja gyermekeit. Temetése imponans volt, ki csak tehetette, megjelenésével róvta a nagybecsülés és kegyelet adóját az elhunyt iránt. — Demeter Sándor MÁV. ellenőrt f. hó 19-én temették el pályársai őszinte részvét mellett. A sírnál Somogyi János állomásfőnök megható szavakkal bucsuzott el az elhunyttól, ki iskolatársa, lakótársa és később kartársa is volt. Mély meghatottsággal azzal fejezte be beszédét, hogy „a szárnyas kerek testet-lelket ölt mindig izgalmas munkájában kifáradva, most már nyugalomra térhet most már megpihenhet.

— **Urkocsisok figyelmébe!** Legfinomabb acél és nád ostornyél egyes és ket-tős foga-hoz, valamint szerszámhoz való kenőcs, lakk, festék, nyereg-szappan, kocsimosó kefe, lókefe, szarvas bőr, kocsimosó szivacs legjutányo-abbban **Williger Herman** fűszer- és csemege üzletében, Bocskay-utca kaphatók.

Közgazdaság.

Az új bortörvény.

A borhamisításnak és hamisított bor forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1908. évi XLVII t.-c. 1909. évi január hó 1-én lépett életbe.

Ezen törvény 13. §-a következőleg szól:

Mindazon pincékben prësházakban, erjesztő — vagy más helyiségekben, a melyek eladásra szánt must, bor, gyümölcsbor, pezsgő vagy habzóbor készítésére, kezelésére, raktározására, vagy forgalombahozatalára szolgálnak, a törvény azon rendelkezései, melyek az illető italok előállításánál és kezelésénél megengedett és tiltott eljárásokra, továbbá a raktározásra és forgalombahozatalra valamint az ezen törvényben megállapított büntetésekre vonatkoznak, nyomtatásban, a rendeleti uton megállapítandó feltételek szerint, szembeötlő helyen és könnyen olvashatóan kifüggesztve tartandók.

Azokra, akiknek 2 kataszteri holdnál nagyobb szőlőjük nincs, ha törköly bort nem készítenek és bor, must szőlőcetre, borkészítésre szánt szőlő, vagy borseprő adásvételével vagy borméréssel, illetőleg borkakismértékben való árusításával nem foglalkoznak az első bekezdésben említett nyomtatványok kifüggesztése nem kötelező.

Az e célra szolgáló nyomtatványok az illetékes községi előjárásoknak megküldettek.

A 14. §-a szerint: „az a bortermelő, aki évi termésének saját házi szükségletét meghaladó részét értékesíti, ugy szintén az is, aki borkak, mustnak, szőlőcsefrének, borkészítésre szánt szőlőnek, vagy borseprőnek adásvételével vagy borméréssel, illetve kismértékben való elárusítással foglalkozik, a pincéjében, vagy más helyiségben raktározott bortermését, illetőleg a beszerzett bor- vagy mustmennyiséget ugyszintén a forgalomba hozott bor, vagy mustmennyiséget, az illető bor, vsgy must színének, továbbá a minőség közelebbi megjelölésének, a beszerzés, illetve elszállítás helyének és idejének és nagyban azaz legalább 50 liter mennyiségben való eladás esetén az eladó, illetve a vevő nevének és lakhelyének tételenként való feltüntetése mellett nyilvántartani köteles.“

Ugyanezen törvényszakasz utolsó bekezdése szerint azonban az idézett rendelkezés alól a törvényhatósági bizottság előterjesztésére a földmivelésügyi miniszter indokolt esetekben felmentést adhat.

Az idézett törvény végrehajtása tárgyában 1908. december hó 30-án 112.000

M e g h i v ó.

A „Közgazdasági Bank r.-t. Beregszász“ Beregszászon, 1909 március hó 11-én az intézet helyiségeiben délután 3 órakor tartja

III. évi rendes közgyűlését,

melyre a részvényesek tisztelettel meghívotnak.

T á r g y s o r o z a t:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletről.
2. Az 1908. évi mérleg előterjesztése és az igazgatóságnak a nyereség felosztására vonatkozó javaslata.
3. A felügyelő-bizottság jelentése, s a felmentvény megadása ugy a felügyelő-bizottság, mint az igazgatóság részére.
4. Igazgatósági-tagok választása.
5. Alapszabály módosítása.
6. Indítványok.

Az 1908. évi zárszámadás, valamint az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentések eredeti példányai az intézet helyiségében a t. részvényesek rendelkezésére állanak.

Mérleg-számla.

Vagyron				Teher			
39	Pénztárkészlet — —		15665 98	2	Részvénytőke — —		200000
12	Értékpapír — —			31	Tartalékalap* — —		13700
	5000 K n. é. magy. kor. járadék	4550		22	Betét — —		285901 08
	5 drb Magyar pénzüintézetek közp.			1	Visszleszámítás — —		593038 48
	hitelbankja r. t. részvény	5000	9550	35	Fel nem vett osztalék — —		120
40	Váltó — — —		893842 14	37	Engedményezett jelz. kölcsönök		77000
	Ebből jelz. biztosítva 271248.—			41	Átmeneti kamatok — —		7900 40
	Értékpapírral fedezve 106530.—			42	Letét — — —		3359 55
10, 17, 26	Fedezett folyószámlák és egyéb				Mult évről áth. nyereség — —	46 12	
	adósok — — —		184735 10		Folyó évi nyereség — —	17151 79	17197 91
15	Felszerelés 10% leírás után		4923 52				
34	Részletüzlet — — —		7997 48				
38	Jelzálogkölcsön számla — —		77000				
46	Átmeneti kamatok — —		4503 20				
			1198217 42				1198217 42

*Tartalékalapunk f. évi 2800— K dotációval 16.500 koronával emelkedik.

Veszteség-nyereség számla.

Veszteség			Nyereség		
	K	f.		K	f.
13	Tiszti fizetés — — —	9369 92	70, 20, 21, 34, 41, 44	Váltó kamatok és egyéb jövedelmek — —	86106 97
15	Felszerelésből 10% leírás — — —	547 05	27	Értékpapír kamat (adómentes) — —	400 —
23	Kincstári illeték — — —	5 32	30	1907. évi nyereség áth. (adómentes) — —	46 12
24	Adó — — —	5421 21			
32	Intézeti és tiszti lakbér — — —	1841 66			
33	Betét kamat adó — — —	619 91			
36, 42	Üzleti költségek — — —	5477 58			
45	Betét kamat — — —	5481 49			
46	Visszleszámítási kamat — — —	39724 48			
47	Leírás a váltó tárcából — — —	560 —			
48	Értékpapír árfolyam veszteség — —	306 56			
	Nyereség — — —	17197 91			
		86553 09			86553 09

Beregszász, 1909. január hó 1-én.

Baksay Bertalan
pénztáros.

Blau Dávid
vezérigazgató.

Neuwelt Lajos **Klein Mihály**
főkönyvelő. könyvelő.

Wallenstein Laura
gyakornok.

Bay György, **Braunstein Izráel,** **Dr. Bálint Jenő,** **Bálint Sándor,** **Dr. Csánk Béla,** **Fränkel Béla**
Horváth István, **Króh Izsó,** **Neuwelt Ede.** **Péchy Tamás,** **Weisz Menyhért,**

Megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelőbizottság

Moskovics Mór
f. ü. b. elnök.

Kaufman Lébi,
f. ü. b. t.

Reizman Lajos,
f. ü. b. t.

Dr. Grosz Mór,
f. ü. b. t.

Deutsch Jenő,
f. ü. b. t.